

Tänavuse kultuurkapitali lastekirjanduse preemia laureaat Contra koos sama kategooria nominendi Kairi Lookiga auhinnatseremoonial teineteise teoseid reklaamimas. FOTO: PEETER LANGOVITS / SCANPIX

Palju õnne Contrale!

■ EMAKEELEPÄEVAL KUULUTATI VÄLJA TÄNAVUSED EESTI KULTUURKAPITALI KIRJANDUSPREEMIA. LASTEKIRJANDUSE VALDKONNAS PÄLVIS SELLE AASTA PREEMIA LUULETAJA CONTRA, KES KOOSTÖÖS ILLUSTRATOR ULLA SAARE JA TALLINNA KESKRAAMATUKOGUGA ANDIS SÜGISSEL VÄLJA LUULEKOGU „KÕIK ON KÕIGE TARGEMAD”. KUU AJA EEST VALITI SEE KA KAUNIMATE RAAMATUTE HULKA.

Närvisööjad*

Tunnis oli pingeline õhkkond. Tunni lõpus ütles õpetaja, ärme sööma lähme, sest teil täis ju kõht on, terve tunni sõite õpetaja närve.

Contra

MARI KLEIN

Et seda vahvate värviliste piltide ja contralikult krutskiliste tekstidega koolist rääkivat raamatut pole seni poest osta saanud, küsisime autorilt endalt, millest raamat räägib, kust seda saab ja mis tunne teda auhinda saades valdas.

„Raamatu sisu on fantaasia, aga alusmaterjaliks on ka see, mida koolides olen näinud-kuulnud, mille kohta lugenud, kord ka ise kogunud. Nii et võtsin kõik, mis võtta andis,” ütles luuletaja.

Ja lisas: „Tunne on hea, eriti seetõttu, et olin nii vahvas nominentide seltskonnas. Hasartse spordihuviliseks on mulle võidud üsna tähtsad, aga seekord oli nii, et me selle kuuese nominentide seltskonnaga oleks nagu jalgpallimeeskond olnud ja mina läksin lihtsalt meie meeskonnavõidu värvavaloojajana kirja.”

Lastekirjanduse preemia nominendid olid tänavu veel Andry Ervald („Unenäorong”), Hille Karm („Kui vana-ema väike oli”), Indrek Koff („Kirju koer”), Kairi Look („Lennujaama lutikad ei anna alla”) ja Kätlin Vainola („Kus on armastus?”).

Contra andis lootust, et auhinna saanud 60 luuletusega luulekogu, mis on jagatud kuueks osaks: „Kohva-

Kohva kooliminek”, „Koostöös peitub jõud”, „Tänapäeva Buratino”, „Kuusteist malenuppu”, „Lugemine sorava orava-ga” ja „Kõik on kõige targemad” jõuab lähiajal ka laiema publikuni.

Seni saavad suvevaheaja ootusest, salakäigust kooli, hakklihakastmest, sallitrallist, rahutust Jukust, tähtsast külalisest, pinginaabritest ja vahetundidest, uputusest ja vahetusõpilasest, matemaatikast ja muusikast ja paljust muust lugeda 4746 last, kes sel õppeaastal Tallinnas kooliteed alustasid.

Nimelt on Tallinna keskraamatukogul juba mitu aastat tore komme kinkida igal sügisel värskele koolijärgsidele trükisoe raamat otse raamatukogus, et kõigile lastele oleks juba esimesel kooliaastal näidatud teed raamatukokku. Keskraamatukogu juhi Kaie Holmi sõnul on raamatukogu algatusel varem ilmunud Ülle Kütseni luuleraamat „Väike puu ja rändur kuu” (2009), Jaanus Vaiksoo

„Onu Heino väike pere” (2010), Kätlin Vainola „Suvevaheaeg koolis” (2011), Mikä Keräneni „Armando” (2012) ning kahel korral laste omaloomingu konkursi parimaid töid sisaldavad teosed (2008 ja 2013).

„Alates 2009. aastast saab raamatu kingiks ka iga klassi õpetaja. See on taganud, et paljudes klassides kasutatakse meie raamatut tundides ühiseks lugemiseks. Õpetajad hindavad võimalust käsitleda tunnis raamatut, mis on igal lapsel olemas, väga kõrgelt,” lisas Holm.

Holmi sõnul oli Contraga läbirääkimisi alustades raamatukogu soovitus kirjutada koolist, sest sellel teemal ei ole viimastel aastatel raamatuid ilmunud. „1. klassi lastele on koolitee algus tähtis sündmus ning see teema puudutab neid väga isiklikult. Kooliga on seotud igasugu tundeid, häid ja ka mitte nii häid, Contra lustakad luuletused aitavad raskustest üle saada. Pealegi, ikka ja jälle otsitakse luuletusi, mida koolis pidulikel sündmustel esitada, nii et värsked ja lõbusad luuletused kuluvad koolidele marjaks ära,” kõneles Holm. Ja kergitas esmarkordset saladuskatet tänavu sügisel ilmutatud teoselt, mille autoriteks on Joonas ja Elina Sildre.

Tubli issi*

Issi õppis koolis väga hästi, tunnistusel olid ainult viied reas. Emme on vist issi üle uhke, kuulab teda, naerunägu peas.

Contra

* Mõlemad tsiteeritud luuletused pärinevad võiduteoselt „Kõik on kõige targemad”

ÜKS KÜSIMUS

Miks ja mis ajast annab keskraamatukogu ise välja lasteraamatuid?

KAIE HOLM
Tallinna keskraamatukogu direktor

Tallinna keskraamatukogu lasteraamatu väljaandmise ja 1. klassi lastele kinkimise projekt sai alguse 2008. aastal. Raamatute üleandmiseks kutsus keskraamatukogu kõikide Tallinna koolide esimesi klasse endale külla. Tallinna koolid on keskraamatukogu raamatukogude vahel ära jaotatud ning lapsed kutsutakse külla koolile kõige lähemasse raamatukokku. Nii käiakse klassijuhataja juhtimisel kogu klassiga koos läbi teekond raamatukokku, nii et järgmine kord on omapäi juba kerge raamatukogu üles leida. Neid koole, mis jäävad raamatukogust liiga kaugele, külastab raamatukogubuss Katarina Jee. Lisaks raamatu kinkimisele tutvustatakse lastele raamatukogu, näidatakse, mida siin teha saab, ning õpetatakse raamatukogu kasutama.

Kingitava raamatu vahel on vanematele nõusoleku vorm ning teave raamatukogu kohta, et tagada vajaliku info (raamatukogude kontaktandmed, lapse ja lastevanemate õigused ja kohustused raamatukoguteenuste kasutamisel jms) jõudmine lapsevanemani. Raamat kingitakse kõikides Tallinna linnas asuvates koolides (munitsipaal-, riigi- ja erakoolid, nii eesti kui ka vene õppekeele koolid) antud aastal 1. klassis oma kooliteed alustanud lastele. Igal aastal on saanud raamatukogult raamatut kingiks üle 4000 lapse.

Esimesse, 2008. aastal ilmunud raamatusse oli valitud võistlustöid viiel keskraamatukogus 2003–2008 toimunud laste omaloomingu konkursilt, laste omaloomingu kõrvale telliti kogumiku tarbeks viiel eesti kirjanikult originaalteos konkursidega samal teemal. Nii „Omad jutud” kui ka „Omad jutud 2” on illustreerinud lapsed ise. Teiste raamatute illustatsioonide autor oli Tallinna keskraamatukogu kunstnik Kertu Sillaste, kes on praeguseks juba tuntud raamatuillustraator. Raamatute veebiversioonidega on võimalik tutvuda veebilehel.

Lasteraamatu väljaandmise ja lastele kinkimise eesmärk on ka toetada eesti lastekirjandust. Projekti raames kirjutab üks eesti lastekirjanik Tallinna keskraamatukogu tel-

limisel originaalteose, mille autor võib soovi korral aasta pärast kinke-raamatu ilmumist uuesti välja anda.

Alates 2014. aastast muutis keskraamatukogu oma senist kontseptsiooni raamatu illustreerimisel – illustatsioonid tellitakse noorelt kunstnikult eesmärgiga anda talle võimalus endale raamatuillustraatorina nime teha ja joonistada illustatsioonid raamatusse, mis on kodus üle 4500 lapsel.

Raamatusse „Kõik on kõige targemad” joonistas pildid noor kunstnik Ulla Saar. Kui temaga läbirääkimisi alustasime, oli seni põhiliselt plaadiümbriseid kujundanud Ulla Saar illustreerinud ja kujundanud ühe raamatu – Kätlin Vainola „Lift”. Nimetatud raamat valiti konkursil „25 kauneimat eesti raamatut 2013” viie kauneima eesti lasteraamatu hulka ning Ulla Saart tunnustati konkursil Eesti kujundusgraafikute liidu noore illustraatori preemia ja Eesti lastekirjanduse keskuse eripreemiaga. Tallinna keskraamatukogu alustas noore kunstnikuga läbirääkimisi enne, kui kunstnik konkursil tunnustuse pälvis, kuna leidsime, et raamatu „Lift” illustatsioonide autori omapärane käekiri sobib Contra stiiliga.

Kaupluste lettidele keskraamatukogu välja antud lasteraamat ei jõua. Selle eesmärk on tõsta raamatu väärtust saaja jaoks. Küll aga on raamat enam kui 4000 lapse kodus (sh vene keelt emakeelena kõnelevatel lastel), mis on eesti lasteraamatute keskmiseid tiraaže arvestades märkimisväärne arv.

Meie lasteraamatud on e-raamatuna kättesaadavad keskraamatukogu lastelehel. Raamatut on võimalik laenata ka keskraamatukogu raamatukogudest. Kõik linna- ja maakonna keskraamatukogud saavad ühe eksemplari meilt kingituseks, nii on raamatud teatud määral kättesaadavad ka mujal Eestis.

Plaanime lasteraamatu väljaandmise ja 1. klassi lastele kinkimise projektiga jätkata, kuna see on tõestanud end suurepärase võimalusena lastele raamatukogu tutvustada. Kavas on jätkata ka ideega anda iga viie aasta järel välja laste omaloomingu raamat. Näeme selles võimalust ärgitada lapsi kirjutama ning ühtlasi raamatuid ja lugemist armastavaid lapsi tunnustada. Raamatute „Omad jutud” ja „Omad jutud 2” ilmumine tõendas, kui oluline oli see tunnustus noortele autoritele ja nende peredele. Küllap kipuvad nii mõnedki neist lastest sellisest tunnustusest, mida saadakse näiteks spordis, ilma jääma.

Algas uus lasteraamatukonkurss

Eesti lastekirjanduse keskus kuulutas sel nädalal välja järjekordse „Põlvepikuraamatu” konkursi, kuhu oodatakse väike-lastele ja koolieelikutele mõeldud eestikeelse raamatute käsikirju, milles on võrdselt olulised nii tekst kui ka pilt.

Töid oodatakse 10. septembrini, ekspertžürii valitud võitjad selguvad 11. novembril. Žürii hindab käsikirjade puhul nende teraviklikkust, eakohasust ning professionaalset teostust. Üks autor võib esitada ka mitu tööd. Konkurssi toetab kultuuriministeerium, võidutööd avaldab kirjastus Päike ja Pilv. Seni on konkursi võitnud Kätlin

Vainola ja Kertu Sillaste „Kus on armastus?”, Eva Koffi ja Marja-Liisa Platsi „Keerutädi”, Signe Ora ja Katrin Ehrlichi „Mõistamõista Leenuke” ja „Onu Eedi”, Juhani Püttsepa ja Liisa Murdve „Väikese hundi lood” ning Ulvi Haagenseni „Hei, Otto!”.

„Põlvepikuraamatu” konkurss toimub üle aasta alates 2006. aastast. Selle eesmärk on rikastada lastele mõeldud lugemisvara professionaalselt teostatud ja kõrge kvaliteediga algupäraste lasteraamatutega. Konkurssi reglemendi leiab ELK veebilehel.

MARI KLEIN

